

Handläggare
Boel Vallgård

Datum
2012-05-03

Diarienummer
BUN-2012-0589

Barn- och ungdomsnämnden

Eget modersmålsstöd av flerspråkig pedagog i förskolan

Förslag till beslut

Barn- och ungdomsnämnden föreslås besluta

att lägga rapporten Eget modersmålsstöd av flerspråkig pedagogisk personal i förskolan till handlingarna.

Ärendet

Barn med annat modersmål än svenska ska kunna utveckla både det svenska språket och sitt modersmål samt utveckla sin kulturella identitet. Förskolan har detta i uppdrag. Nationellt skärptes kraven 2010 genom att det skrevs in i den nya skollagen.

Kommunen prioriterar också uppdraget att ge goda utvecklingsmöjligheter för barn med annat modersmål än svenska. Nämndens arbete beskrivs i redogörelsen Modersmålsstöd i förskolan (Dnr BUN-2010-0204).

2010 införde nämnden ersättning till förskolor som ger modersmålsstöd med hjälp av flerspråkiga pedagoger. Det är dels en effektiv resursanvändning genom att man tar tillvara den flerspråkiga personalens kompetens och dels en möjlighet till ökad måluppfyllelse genom ett effektivare stöd till barnet, som dagligen får tillgång till en pedagog som talar barnets språk.

Riktlinjer samt en modell för arbetssätt och utvärdering av eget modersmålsstöd har tagits fram dels för att stimulera fler förskolor att låta barn få del av denna typ av modersmålsstöd och dels för att säkra att ersättningen gagnar barnet. Anna Ståby på Gunnars förskola, Vård & bildning har dokumenterat förskolans arbetssätt utifrån mångårig erfarenhet av kvalificerat arbete med flerspråkiga barn.

Bilagd rapport är en skriftlig dokumentation av det föredrag som hållits för förskolechefer och pedagoger. Rapporten åskådliggör vad det kan innebära att ha ett genomtänkt pedagogiskt arbete – en central kvalitet för förskolan.

Kontoret för barn, ungdom och arbetsmarknad

Carola Helenius-Nilsson
Direktör

Eget modersmålsstöd av flerspråkig pedagog i förskolan

Modersmålsstöd i persiska
på Gunnars förskola
Uppsala kommun

Text: Anna Ståby Foto: Dan Pettersson
Maj 2012

VÅRD & BILDNING

Innehållsförteckning	sidan
UPPDRAGET	3
MÅL OCH ARBETSSÄTT	
Mål 1 Stärka barnets språkutveckling i modersmålet	4
• Vi arbetar parallellt runt barnens intressen	5
• Lätt att samarbeta	6
• Tillgänglighet	7
• Möjligheter för pedagogen	8
Mål 2 Stärka barnets kulturella identitet	9
• Synliggöra i vardagen	10
• Synliggöra i den fysiska miljön	11
• Dokumentation	12
Mål 3 I samspel med föräldrarna främja barnets integration i ett mångkulturellt samhälle	13
• Trygghet	14
• Delaktighet	15
• Dra gränser	16
Mål 4 Främja barnens respekt för varandras språk, kultur, traditioner och religion i demokratisk anda	17
• Förhållningssätt	18
UPPFÖLJNING, UTVÄRDERING OCH UTVECKLING	19
Planering och utvärdering	20
Bilaga Riktlinjer för eget modersmålsstöd	21

Denna rapport är en skriftliga dokumentation av det föredrag som hölls 17 februari, 5 mars och 11 april. Rapporten är gjord utifrån de bilder som visades och kompletterad med en del av själva föreläsningen. Rapporten ger både handfasta råd om hur eget modersmålsstöd kan genomföras och åskådliggör vad det kan innebära att ha ett genomtänkt pedagogiskt arbete – en central kvalitet för förskolan. Därför är rapporten läsvärd för alla som vill veta mer om vad kvalitet i förskolan kan innebära.

Anna Ståby som författat rapporten och Lena Rosling Borg, som när rapporten skrevs var chef för Gunnars förskola, arbetade tidigare på förskolor i Valsätraområdet med många flerspråkiga barn. Där utvecklade man tillsammans med andra förskolor i området en kvalificerad pedagogik för att stödja barnens språkutveckling.

Ur inbjudan till tredje tillfället:

Två informationsmöten om "Eget modersmålsstöd av flerspråkig pedagogisk personal på förskolan" har genomförts för ett antal förskolechefer vid kommunala och enskilda förskolor. Förskollärare Anna Ståby på Gunnars och Gudruns förskolor presenterade den modell flerspråkig pedagogisk personal på deras förskola och övriga pedagoger arbetar utifrån och hur utvärdering kan genomföras av eget modersmålsstöd. Grunden till arbetet är den nya skollagen och reviderade läroplanen avseende modersmålsstöd för barn i förskolan. Kontoret för barn, ungdom och arbetsmarknad (UAK) har arbetat fram riktlinjer utifrån skollag och läroplan och vill stimulera förskolechefer att arbeta för att bl.a. flerspråkig pedagogisk personal ger barn modersmålsstöd på förskolan. UAK gav Gunnars förskola i uppdrag att ta fram en modell för arbetssätt och utvärdering, vilket de gjort och som nu presenterades.

Alla är välkomna.

Eftersom presentationerna har mottagits mycket positivt och önskemål har framkommit om ytterligare en föreläsning erbjuds fler förskolechefer chansen att höra Anna. Denna inspirerande och matnyttiga presentation bör även flerspråkiga pedagoger och de flerspråkiga barnens ansvarspedagoger ta del av. Övriga intresserade är också välkomna.

Välkommen den **11 april kl. 8 30 – 10 00 . Lokal: Munin, Strandbodgatan 1.**

Med vänlig hälsning

Gunilla Oltner, Uppdragsstrateg, Kontoret för barn, ungdom och arbetsmarknad

I Läroplan för förskolan 98/10 står:

"Barn med utländsk bakgrund som utvecklar sitt modersmål får bättre möjligheter att lära sig svenska och även utveckla kunskaper inom andra områden. Av skollagen framgår att förskolan ska medverka till att barn med annat modersmål än svenska får möjlighet att utveckla både det svenska språket och sitt modersmål."

(sid 7)

"Förskolan ska sträva efter att varje barn som har ett annat modersmål än svenska utvecklar sin kulturella identitet och sin förmåga att kommunicera såväl på svenska som på sitt modersmål."

(sid 11)

Uppdraget

I augusti 2011 fick vi på Gunnars förskola uppdraget att utarbeta ett arbetssätt för flerspråkig pedagogisk personal med modersmålsansvar. Då hade en av våra pedagoger haft modersmålsansvaret i persiska i sex månader. Tillsammans satte vi oss för att kartlägga hur vi arbetat under våren men också hur vi ville utveckla arbetssättet ytterligare. I vår kartläggning utgick vi från riktlinjerna för uppdraget (se bilaga) samt från målen i läroplan och skollag. Kartläggningen och diskussionerna resulterade i det arbetssätt som vi presenterar här. Vi som deltagit i kartläggningen och utformningen av arbetssättet är Anna Ståby, förskollärare och utvecklingsledare på Gunnars förskola, Azam Alinaghinazari, barnskötare och flerspråkig pedagog med ansvaret för modersmålsstödet i persiska samt Malin Tyberg förskollärare och ansvarig pedagog för de persiska barnen.

Bilagan och rapporten finns på [www.uppsala.se/Utbildning & barnomsorg](http://www.uppsala.se/Utbildning%20&%20barnomsorg) > Barnomsorg & förskola > Kvalitet i förskolan > Rapporter.

Mål 1 Stärka barnets språkutveckling i modersmålet

- Den flerspråkiga pedagogen arbetar parallellt och tillsammans med ansvarspedagogen mot samma mål.
- Den flerspråkiga pedagogen är tillgänglig här och nu och ständigt uppdaterad om barnets intressen och lärande.
- Aktiviteter och samtal om det som intresserar barnen och är aktuellt just nu.
- Spontana möten ger barnet rikliga tillfällen att tala sitt modersmål.
- Barnen ser att det är en tillgång att vara flerspråkig.

När vi utarbetade det här arbetssättet utgick vi från de fyra målen i riktlinjerna för uppdraget från Kontoret för barn ungdom och arbetsmarknad.

Mål 1 Att stärka barnets språkutveckling i modersmålet

Mål 2 Att stärka barnets kulturella identitet

Mål 3 Att i samspel med föräldrarna främja barnets integration i ett mångkulturellt samhälle

Mål 4 Att främja barnens respekt för varandras språk, kultur, traditioner och religion i demokratisk anda

Det första målet, att stärka barns språkutveckling, ges gynnsamma förutsättningar med en flerspråkig pedagog på förskolan.

Vi arbetar parallellt på svenska och modersmålet med samma sak, anpassat efter det som är hett för barnen just nu.

Vi arbetar parallellt runt barnens intressen

Barnets pedagog, den flerspråkiga pedagogen och ofta även föräldern arbetar parallellt med samma material, till exempel en bok, saga, lek, sång eller någon annan aktivitet. Barnet får då aktiviteten på svenska av sin avdelningspedagog och på modersmålet av sin flerspråkiga pedagog och av föräldrarna. På det här sättet får barnet koncentrera sig på ett språk i taget kring en utvald aktivitet. Det är viktigt att aktiviteten utgår från barnets intresse för att fånga barnets engagemang och göra stunden meningsfull för barnet.

Vi lånar böcker på biblioteket tillsammans med barnet. Böcker kan på ett enkelt sätt vidga referensramar och synliggöra skriftspråket. Vi använder oss också av flanosagor och fritt berättande för att synliggöra berättarkulturen i de olika språken. Vi sjunger sånger, leker lekar och gör andra aktiviteter på de olika språken parallellt.

Vi arbetar tillsammans. Vi har samma arbetssätt, mål och rutiner.

Lätt att samarbeta

Vi arbetar tillsammans med ett inkluderande arbetssätt där modersmålet integreras i vardagen. Pedagogen och den flerspråkiga pedagogerna gör aktiviteter tillsammans med en grupp barn. Den flerspråkiga pedagogerna tar några barn från sin avdelning och barnets pedagog tar några barn från sin avdelning och tillsammans gör de aktiviteter. I de aktiviteterna får barnet tala/höra svenska och modersmålet samtidigt. I dessa aktiviteter stärks det språk som är svagast och vi väljer dessa aktiviteter bland annat utifrån vad vi vill stärka barnet i. Under aktiviteten får barnet också möjlighet att växla mellan sina två språk.

Samarbetet mellan pedagogerna blir naturligt eftersom vi har samma rutiner, arbetssätt och mål att arbeta mot. Vi behöver ingen startsträcka för att komma igång eftersom vi känner varandra och barnet bra. Den flerspråkiga pedagogerna är en känd och viktig person för alla barn. Det finns också många olika forum utanför arbetet i barngruppen som ger bra förutsättningar för kommunikation mellan den flerspråkiga pedagogerna och avdelningspedagogerna, till exempel planeringar och förtroendetid.

"Det går inte en dag utan att jag pratar persiska med barnen."

Tillgänglighet

Den flerspråkiga pedagogen finns på förskolan varje dag vilket skapar många spontana möten mellan pedagogen och barnet ifråga; ute på gården och i hallen. Den flerspråkiga pedagogen tar tillvara alla spontana möten och ser dem som en viktig del i uppdraget. Barnet får tala sitt modersmål varje dag på förskolan och på så sätt växla mellan sina språk. Vid dessa tillfällen kan den flerspråkiga pedagogen uppdatera sig om vad barnet har gjort, vilka funderingar barnet har och vad som intresserar barnet för stunden. Detta är viktig information för planering av nästa träff med barnet. Eftersom den flerspråkiga pedagogen ständigt är uppdaterad om barnets vardag och intressen kan hon lätt integrera modersmålet i för barnet meningsfulla sammanhang.

Den flerspråkiga pedagogen har också ett tillgängligt förhållningssätt och kan komma in och förklara eller fördjupa något för barnet vid behov. Det är en stor tillgång att den flerspråkiga pedagogen finns på förskolan varje dag.

"Jag är tillgänglig här och nu för att svara på frågor.
Jag är alltid uppdaterad om barnets intressen och vardag."

Här ska pedagogen åka med bland annat det flerspråkiga barnet till högarna i Gamla Uppsala och behöver ha med sig några ord på persiska. Den flerspråkiga pedagogen kan samma dag komma in och skriva ner några ord som kan vara intressant att ha med sig för att göra barnets upplevelse av utflykten så givande som möjligt.

Möjligheter för pedagogen

Information och dialog underlättas eftersom den flerspråkiga pedagogen finns tillgänglig varje dag. Pedagogen kan lätt ställa de små frågorna som kommer upp här och nu vilket är värdefullt för både barnet och pedagogen.

Tillgängligheten varje dag gör att det är lätt att skapa ett utvecklande samarbete både på kort och lång sikt samt att ta vara på stunden när barnet själv tar initiativ eller visar intresse för något kring sitt modersmål.

Mål 2 Stärka barnets kulturella identitet

- Göra kulturen levande i naturliga sammanhang, aktiviteter och rutiner i vardagen.
- Göra språket och kulturen synlig för barnet och alla andra.
- Uppmuntra barnet att vara stolt över sitt ursprung.

Det andra målet är att stärka barnets kulturella identitet.